

Bakterinių ir virusinių žarnyno infekcinių ligų sergamumo 2025 m. epidemiologinė apžvalga

IVADAS

Bakterinės ir virusinės žarnyno infekcinės ligos Lietuvoje iki šiol išlieka svarbia visuomenės sveikatos problema. Tikrasis sergamumas šiomis ligomis nėra žinomas, kadangi į oficialią statistiką dažniausiai patenka sunkesnėmis formomis sergantys vaikai ir suaugusieji. Žarnyno infekcinės ligos pasireiškia vėmimu, viduriavimu, karščiavimu ir organizmo intoksikacija. Šios ligos plinta fekaliniu–oraliniu keliu. Per maistą plintančiomis bakterinėmis zoonozėmis galima užsikrėsti tiesiogiai nuo sergančių gyvūnų, vartojant gyvūninės kilmės maistą ar geriamąjį vandenį, užterštą ligas sukeliančiais mikroorganizmais. Virusinės žarnyno infekcinės ligos dažniausiai plinta tiesioginio sąlyčio su ligoniu metu, taip pat per žmogaus fekalijomis užterštą maistą, geriamąjį vandenį, nešvarias rankas ir aplinkos daiktus. Virusų atsparumas išorinėje aplinkoje bei labai maža užkrečiamoji dozė sudaro sąlygas jų plačiam paplitimui visuomenėje.

2025 m. bakterinių ir virusinių žarnyno infekcinių ligų epidemiologinė apžvalga parengta pagal epidemiologinės stebėsenos duomenis, sukaupus Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinėje sistemoje (toliau – ULSVIS). 2024–2025 m. užregistruotas sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis (toliau – ŽIL) padidėjimas. Didžiausią įtaką šiam padidėjimui turėjo nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitusi duomenų gavimo iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) tvarka. Duomenys apie ŽIL iš ASPĮ tiesiogiai perduodami iš Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos (toliau – ESPBIS) į ULSVIS.

BENDROSIOS TENDENCIJOS

2009–2025 m. Lietuvoje kito sergamumo ŽIL pobūdis. 2009–2019 m. duomenys rodo, kad sergamumo rodikliai didėjo nuosekliai, nors ir nežymiai: 2009 m. šis rodiklis siekė 546,9 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 2019 m. – 719,1 atv. 100 tūkst. gyventojų.

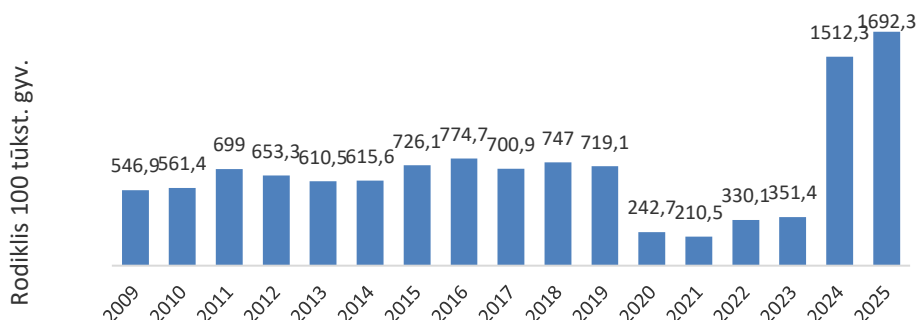
2020–2023 m. laikotarpiu užregistruotas ryškus sergamumo sumažėjimas – rodikliai buvo 2–3 kartus mažesni, palyginti su 2019 m. Šis sumažėjimas siejamas su 2020 m. kilusia koronavirusinės infekcijos COVID-19 ligos pandemija ir jos valdymui taikytomis visuomenės sveikatos kontrolės priemonėmis.

2025 m. Lietuvoje užregistruota 48 919 ūminių ŽIL atvejų, o sergamumo rodiklis siekė 1 692,3 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m. (43 710 atvejų; sergamumo rodiklis – 1 512,3 atv. 100 tūkst. gyventojų), sergamumas ŽIL padidėjo 11,9 proc. (1 lentelė, 1 pav.).

1 lentelė. ŽIL atvejų skaičius ir sergamumo rodikliai Lietuvoje 2009–2025 m. pagal TLK-10-AM kodus A01–A05, A08 ir A09 (išskyrus A04.7)

Metai	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ŽIL atvejų skaičius	18033	18748	22523	19649	18144	18120	21094	22225	19965	20929	20092	6781	5886	9353	10093	43710	48919
Rodiklis 100 tūkst. gyv.	546,9	561,4	699,0	653,3	610,5	615,6	726,1	774,7	701,0	747,0	719,1	242,7	210,5	330,1	351,4	1512,3	1692,3

Sergamumo ŽIL dinamika pateikiama 1 paveiksle.

1 pav. ŽIL sergamumo pokyčiai Lietuvoje 2009–2025 m.

2025 m. Lietuvoje užregistruoti 32 154 ūminių bakterinių žarnyno infekcijų (toliau – BŽI) atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 1 112,3 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m. duomenimis (28 203 atvejai, sergamumo rodiklis – 975,8 atv. 100 tūkst. gyventojų), 2025 m. sergamumas BŽI padidėjo 14 proc. Šiuo laikotarpiu užregistruotas sergamumo salmonelioze padidėjimas 24,8 proc., ešerichioze – 20 proc., kampilobakterioze – 76,3 proc., kitomis patikslintomis BŽI – 4,7 proc., o nepatikslintomis BŽI – 13 proc. Taip pat matomas sergamumo sumažėjimas: šigelioze – 57,5 proc., jersinioze – 16,7 proc. ir bakterinėmis maisto toksinėmis infekcijomis (toliau – BMTI) – 37 proc.

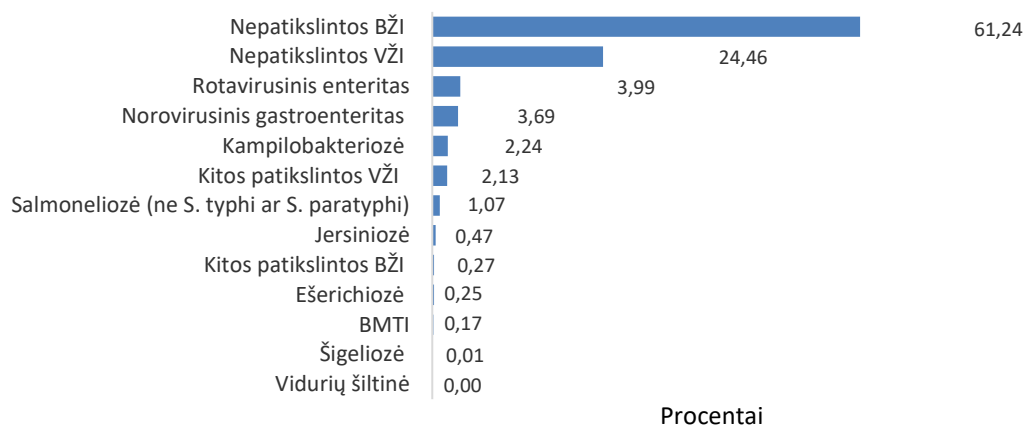
2025 m. Lietuvoje užregistruoti 16 765 ūminių virusinių žarnyno infekcijų (toliau – VŽI) atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 580,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m. duomenimis (15 507 atvejai, sergamumo rodiklis – 536,5 atv. 100 tūkst. gyventojų), 2025 m. sergamumas VŽI padidėjo 8,1 proc. Šiuo laikotarpiu sergamumas rotavirusine infekcija padidėjo 11,8 proc., norovirusine infekcija – 49,6 proc., kitomis patikslintomis VŽI – 12,8 proc., o nepatikslintomis VŽI – 2,9 proc. (2 lentelė).

2 lentelė. **ŽIL sergamumas Lietuvoje 2024–2025 m.**

Eil. Nr.	Ligos pavadinimas	Užregistruotų atvejų skaičius		Rodiklis 100 tūkst. gyventojų		Sergamumo kitimas
		2024 m.	2025 m.	2024 m.	2025 m.	
	BŽI:	28203	32154	975,8	1112,3	14,0 proc.
1.	Vidurių šiltinė	0	1	0	0,03	1 atv.
2.	Kitos salmoneliozės (išskyrus <i>S. typhi</i> ar <i>S. paratyphi</i>)	418	524	14,5	18,1	24,8 proc.
3.	Šigeliozės	12	5	0,4	0,17	-57,5 proc.
4.	Kitos patikslintos BŽI:	1123	1580	38,9	54,7	40,6 proc.
4.1.	Ešerichiozės, iš jų:	102	121	3,5	4,2	20,0 proc.
4.1.1.	Enterohemoraginės <i>E. coli</i> sukelta infekcija	1	1	0,03	0,03	0 proc.
4.1.2.	Enteropatogeninės, enterotoksigeninės, enteroinvazinės ir kitos <i>E. coli</i> sukeltos infekcijos	101	120	3,5	4,2	20,0 proc.
4.2.	Kampilobakteriozė	620	1096	21,5	37,9	76,3 proc.
4.3.	Jersiniozė	277	232	9,6	8,0	-16,7 proc.
4.4.	Kitos patikslintos BŽI	124	131	4,3	4,5	4,7 proc.
5.	Nepatikslintos BŽI	26518	29959	917,5	1036,4	13,0 proc.
6.	BMTI:	132	85	4,6	2,9	-37,0 proc.
6.1.	Botulizmas	0	2	0	0,1	2 atv.
6.2.	Kitos BMTI	132	83	4,6	2,9	-37,0 proc.
	VŽI:	15507	16765	536,5	580,0	8,1 proc.
1.	Patikslintos VŽI:	3875	4798	134,1	166,0	23,8 proc.
1.1.	Rotavirusų sukeltas enteritas (toliau – rotavirusinė infekcija)	1747	1951	60,4	67,5	11,8 proc.
1.2.	Norovirusų (Norwalk veiksnio) sukeltas ūminis gastroenteritas (toliau – norovirusinė infekcija)	1204	1803	41,7	62,4	49,6 proc.
1.3.	Kitos patikslintos VŽI	924	1044	32,0	36,1	12,8 proc.
2.	Nepatikslintos VŽI	11632	11967	402,5	414,0	2,9 proc.
	Iš viso	43710	48919	1512,3	1692,3	11,9 proc.

2025 m. didžiausią dalį visų registruotų ūminių ŽIL atvejų sudarė nepatikslintos BŽI (61,2 proc.), o antroje vietoje pagal dažnį buvo nepatikslintos VŽI (24,5 proc.).

Tarp patikslintų BŽI dažniausiai registruota kampilobakteriozė (2,2 proc.) ir salmoneliozė (1,1 proc.). Iš patikslintų VŽI dažniausiai nustatyta rotavirusinė infekcija (4,0 proc.) ir norovirusinė infekcija (3,7 proc.) (2 pav.).

2 pav. Ūminių ŽIL struktūra Lietuvoje 2025 m. (n = 48 919)

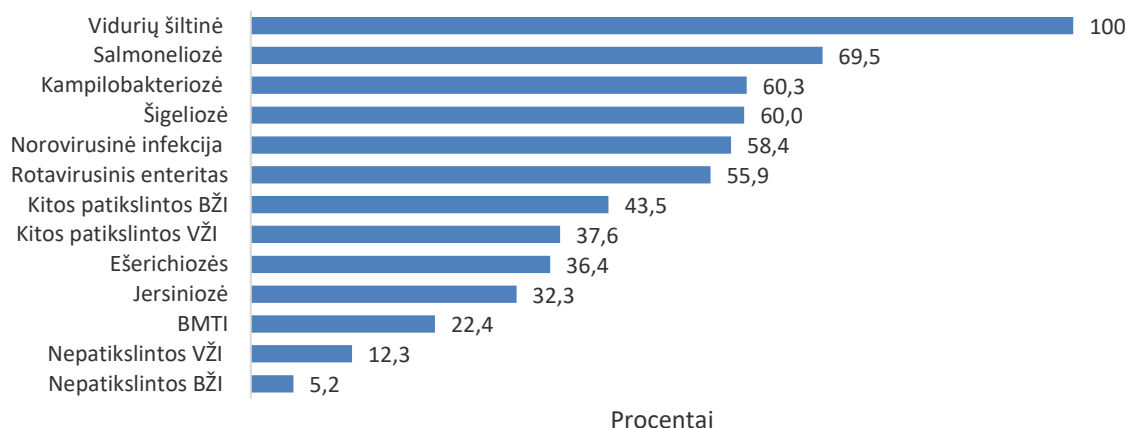
2025 m. dėl ŽIL buvo hospitalizuoti 6 782 asmenys – tai sudarė 13,9 proc. visų tais metais užregistruotų ŽIL atvejų. Palyginti su 2024 m., hospitalizuotų asmenų dalis sumažėjo 1,1 proc. punkto (2024 m. hospitalizuota 15,0 proc. susirgusiųjų).

Didžiausi hospitalizacijos rodikliai 2025 m. nustatyti tarp asmenų, sirgusių salmonelioze (69,8 proc.), kampilobakterioze (60,3 proc.), šigelioze (60,0 proc.), norovirusine infekcija (58,4 proc.) ir rotavirusine infekcija (55,9 proc.). Mažiausia hospitalizuotų pacientų dalis registruota tarp sirgusiųjų nepatikslintomis BŽI – 5,2 proc. (3 lentelė, 3 pav.).

3 lentelė. Ūminių ŽIL struktūra ir hospitalizuotų ligonių dalis 2025 m. (n = 48 919)

Liga	Atvejų sk.	Mirties atvejų sk.	Hospitalizuotų sk.	Hospitalizuotų dalis, proc.
Vidurių šiltinė	1	0	1	100
Salmoneliozė	524	0	364	69,8
Šigeliozė	5	0	3	60,0
Ešerichiozės	121	0	44	36,4
Kampilobakteriozė	1 096	0	661	60,3
Kitos patikslintos BŽI	131	1	57	43,5
Jersiniozė	232	0	75	32,3
Nepatikslintos BŽI	29 959	8	1 556	5,2
BMTI	85	1	19	22,4
Rotavirusinė infekcija	1 951	0	1 090	55,9
Norovirusinė infekcija	1 803	0	1 053	58,4
Kitos patikslintos VŽI	1 044	0	393	37,6
Nepatikslintos VŽI	11 967	0	1 466	12,3
Iš viso	48 919	9	6 782	13,9

Hospitalizuotų asmenų dalis pagal ŽIL etiologinę struktūrą pateikiama 3 paveiksle.

3 pav. Hospitalizuotų asmenų dalis (proc.) pagal registruotų ŽIL etiologinę struktūrą 2025 m. (n = 48 919)

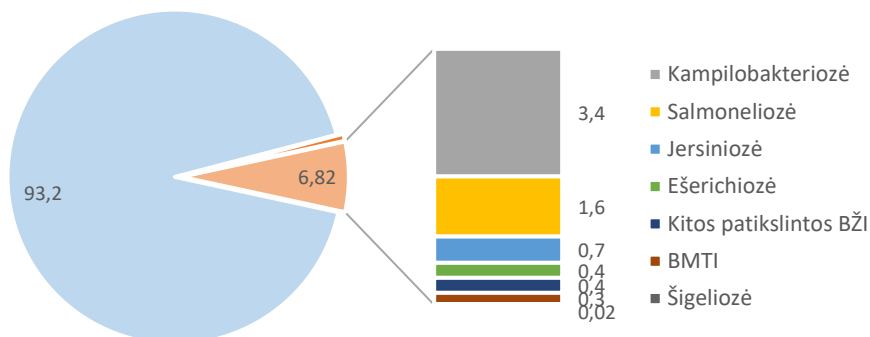
2021–2025 m. duomenimis, 2021, 2023, 2024 ir 2025 m. bendroje ŽIL sergamumo struktūroje BŽI atvejai sudarė daugiau nei 50 proc. visų atvejų, o 2022 m. dominavo VŽI atvejai. Didžiausia BŽI dalis užregistruota 2025 m. – 65,7 proc., o VŽI atvejų dalis sudarė 34,3 proc. (4 lentelė).

4 lentelė. ŽIL sergamumo struktūros pokyčiai 2021–2025 m.

Ligų grupės	Atvejai					Dalis (proc.)				
	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Vidurių šiltinė	0	0	0	0	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Salmoneliozė	284	240	355	418	524	4,8	2,6	3,5	1,0	1,1
Šigeliozė	2	6	10	12	5	0,03	0,06	0,1	0,03	0,01
Kitos patikslintos BŽI	574	713	943	1123	1580	9,8	7,6	9,3	2,6	3,2
Nepatikslintos BŽI	2139	3000	3984	26518	29959	36,3	32,1	39,5	60,7	61,2
Kitos BMTI	14	15	30	132	85	0,2	0,16	0,3	0,3	0,2
Patikslintos VŽI	1557	2926	2634	3875	4798	26,5	31,3	26,1	8,9	9,8
Nepatikslintos VŽI	1316	2453	2137	11632	11967	22,4	26,2	21,2	26,6	24,5
Iš viso	5886	9353	10093	43710	48919	100	100	100	100	100

BŽI SERGAMUMO TENDENCIJOS

2025 m. Lietuvoje iš viso užregistruoti 32 154 BŽI atvejai, iš kurių 29 959 (93,2 proc.) sudarė nepatikslinti, o 2 195 (6,8 proc.) – patikslinti BŽI atvejai. Tarp patikslintų BŽI dažniausiai registruota kampilobakteriozė (3,4 proc.), salmoneliozė (1,6 proc.), jersiniozė (0,7 proc.), ešerichiozė (0,4 proc.) bei kitos patikslintos BŽI (0,4 proc.). Rečiau nustatytos BMTI (0,3 proc.) ir šigeliozė (0,02 proc.) (4 pav.).

4 pav. BŽI struktūra (proc.) 2025 m. (n = 32 154)

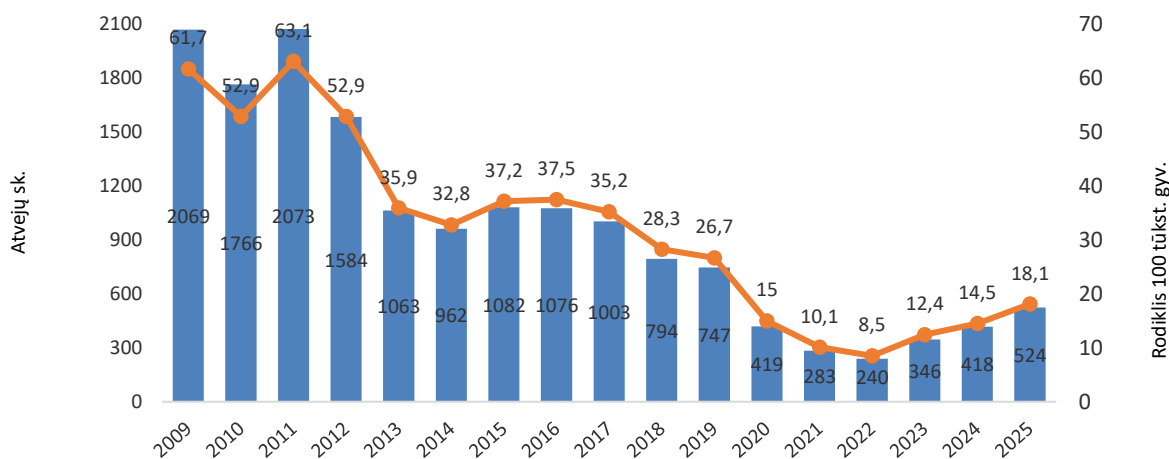
Salmoneliozės sergamumo duomenų analizė rodo aiškią mažėjimo tendenciją 2009–2025 m. laikotarpiu, nors kai kuriais metais matomi laikini sergamumo padidėjimai.

Didžiausi sergamumo rodikliai registruoti 2009–2012 m., kai jie svyravo nuo 52,9 iki 63,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Aukščiausias rodiklis nustatytas 2011 m. – 63,1 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Nuo 2013 m. matomas nuoseklus sergamumo mažėjimas. 2013–2019 m. laikotarpiu sergamumo rodikliai sumažėjo nuo 35,9 iki 26,7 atv. 100 tūkst. gyventojų, nors kai kuriais metais registruoti nedideli svyravimai.

2020–2022 m. užregistruotas ryškus sergamumo sumažėjimas. Mažiausias sergamumo rodiklis registruotas 2022 m. – 8,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. Manoma, kad tam įtakos turėjo COVID-19 pandemijos metu taikytos infekcijų kontrolės priemonės, sumažėjęs keliavimas, viešojo maitinimo paslaugų ribojimai bei pakitęs sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir pacientų kreipimasis į gydymo įstaigas.

Nuo 2023 m. pastebėta sergamumo didėjimo tendencija. 2025 m. užregistruoti 524 salmoneliozės atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 18,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m., kai rodiklis sudarė 14,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, 2025 m. sergamumas padidėjo 24,8 proc. (5 pav., 2 lentelė).

5 pav. Salmoneliozės sergamumo pokyčiai Lietuvoje 2009–2025 m.

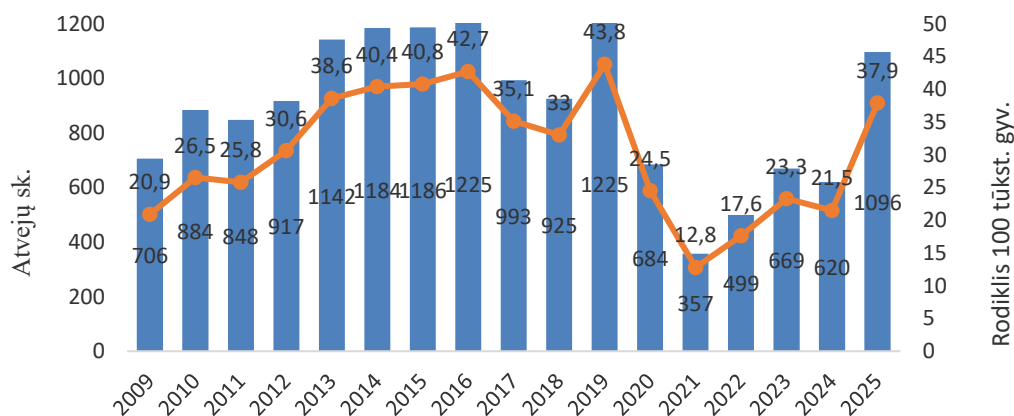
Kampilobakteriozės sergamumo duomenys 2009–2025 m. rodo ilgalaikę didėjimo tendenciją, nors tam tikrais laikotarpiais fiksuotas laikinas sumažėjimas.

2009–2016 m. sergamumas nuosekliai didėjo – rodiklis išaugo nuo 20,9 iki 42,7 atv. 100 tūkst. gyventojų.

2017–2018 m. fiksuotas laikinas sergamumo mažėjimas – rodiklis sumažėjo iki atitinkamai 35,1 ir 33,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tačiau 2019 m. sergamumas vėl padidėjo ir pasiekė didžiausią reikšmę per visą analizuojamą laikotarpį – 43,8 atv. 100 tūkst. gyventojų.

2020–2021 m. registruotas ryškus sergamumo sumažėjimas. 2021 m. registruotas mažiausias sergamumo rodiklis analizuojamu laikotarpiu – 12,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tikėtina, kad šiam, kaip ir kitų ŽIL sumažėjimui įtakos turėjo COVID-19 pandemijos laikotarpiu taikytos infekcijų kontrolės priemonės.

Nuo 2022 m. kampilobakteriozės sergamumas vėl pradėjo didėti. 2025 m. užregistruoti 1 096 kampilobakteriozės atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 37,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m., kai rodiklis sudarė 21,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, 2025 m. sergamumas padidėjo 76,3 proc. (6 pav., 2 lentelė).

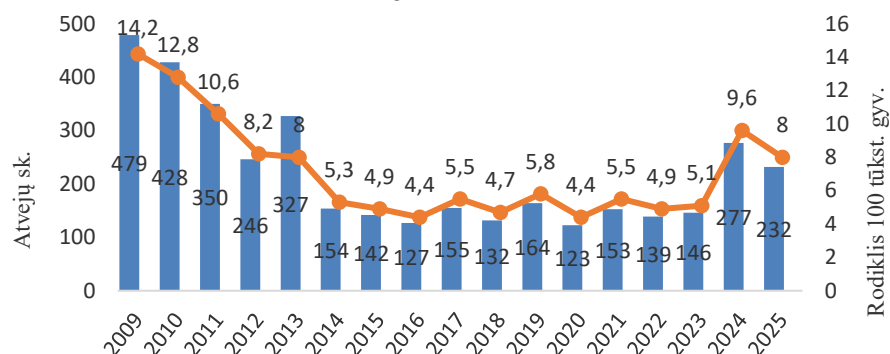
6 pav. Kampilobakteriozės sergamumo pokyčiai Lietuvoje 2009–2025 m.

Jersiniozės sergamumo duomenų analizė rodo bendrą mažėjimo tendenciją 2009–2025 m. laikotarpiu, nors atskirais metais pastebėti nedideli sergamumo svyravimai.

Didžiausias sergamumo rodiklis registruotas 2009 m. – 14,2 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2009–2016 m. pastebėta nuosekli sergamumo mažėjimo tendencija – rodiklis sumažėjo nuo 14,2 iki 4,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. Ryškiausias kritimas nustatytas 2011–2014 m., kai sergamumas sumažėjo beveik perpus.

2017–2023 m. sergamumo rodikliai išliko gana stabilūs ir svyravo nuo 4,7 iki 5,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Mažiausias rodiklis analizuojamu laikotarpiu registruotas 2016 ir 2020 m. – po 4,4 atv. 100 tūkst. gyventojų.

2024 m. pastebėtas ryškesnis jersiniozės sergamumo padidėjimas, kai rodiklis siekė 9,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2025 m. Lietuvoje užregistruoti 232 jersiniozės atvejai, o sergamumo rodiklis sumažėjo iki 8,0 atv. 100 tūkst. gyventojų, t. y. buvo 16,7 proc. mažesnis nei 2024 m. (7 pav., 2 lentelė).

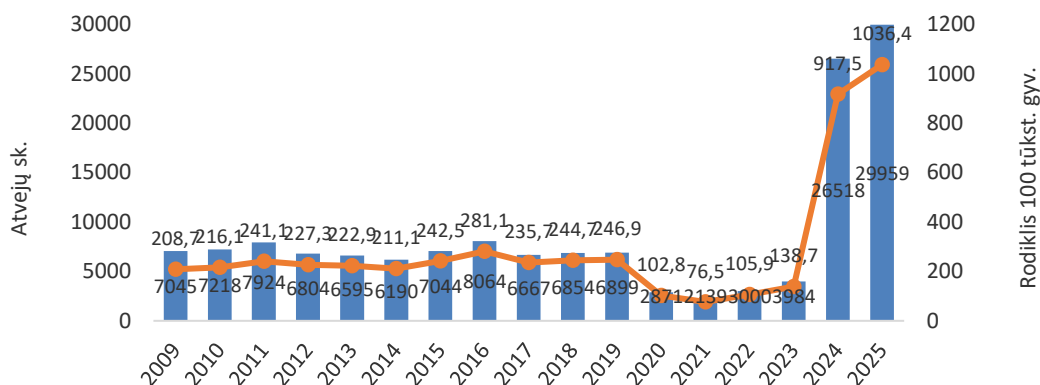
7 pav. Jersiniozės sergamumo pokyčiai Lietuvoje 2009–2025 m.

Nepatikslintų bakterinių žarnyno infekcijų sergamumo duomenys 2009–2025 m. rodo kintančią dinamiką, kurioje išsiskiria santykinis stabilumas bei registracijos šuolis analizuojamo laikotarpio pabaigoje.

2009–2019 m. laikotarpiu sergamumas pasižymėjo nedideliais svyravimais. 2009 m. užregistruoti 7 045 ligos atvejai (rodiklis – 208,7 atv. 100 tūkst. gyventojų). Iki 2016 m. sergamumas šiek tiek augo ir pasiekė 281,1 atv. 100 tūkst. gyventojų ribą, o vėliau, 2017–2019 m., stabilizavosi ties maždaug 235–246 atv. 100 tūkst. gyventojų rodikliu.

2020–2022 m. užregistruotas staigus ir ryškus sergamumo sumažėjimas. 2021 m. registruotas mažiausias rodiklis per visą analizuojamą laikotarpį – tik 2 139 atvejai (76,5 atv. 100 tūkst. gyventojų). Sergamumo sumažėjimas sietinas su COVID-19 pandemijos laikotarpiu.

Nuo 2023 m. sergamumas vėl pradėjo didėti, o 2024–2025 m. fiksuotas itin ryškus statistinis šuolis. Šį augimą galėjo lemti pasikeitusi duomenų gavimo iš ASPĮ tvarka – duomenis iš ESPBI IS pradėta tiesiogiai perduoti į ULSVIS sistemą. Dėl šios informacinių sistemų integracijos 2024 m. registruotų atvejų skaičius išaugo iki 26 518 (917,5 atv. 100 tūkst. gyventojų), o 2025 m. pasiekė 29 959 atvejus – sergamumo rodiklis padidėjo iki 1 036,4 atv. 100 tūkst. gyventojų, t. y. buvo 13 proc. didesnis nei 2024 m. (8 pav., 2 lentelė).

8 pav. Nepatikslintų BŽI sergamumo dinamika Lietuvoje 2009–2025 m.

Šigeliozės sergamumo duomenys 2009–2025 m. rodo ilgalaikę ir ryškią sergamumo mažėjimo tendenciją Lietuvoje.

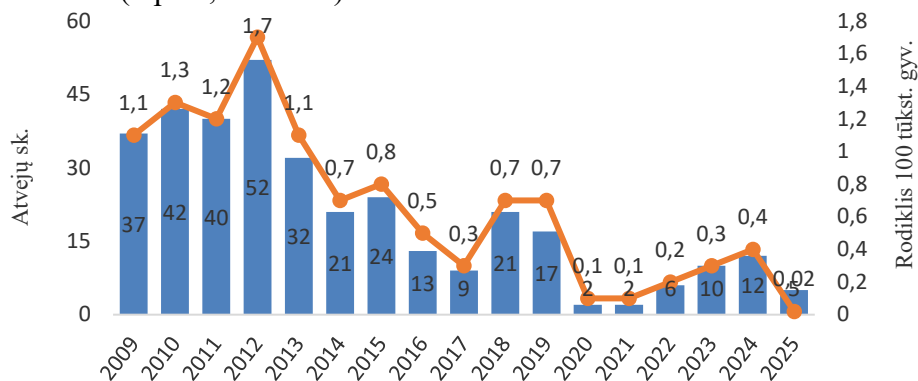
2009–2013 m. registruoti didžiausi šios infekcijos sergamumo rodikliai. 2009 m. užregistruoti 37 šigeliozės atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 1,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumo pakilimas per visą analizuojamą laikotarpį nustatytas 2012 m., kai registruoti 52 atvejai, o rodiklis pasiekė 1,7 atv. 100 tūkst. gyventojų.

2014–2019 m. fiksuota nuosekli sergamumo mažėjimo tendencija. Mažiausias šio laikotarpio rodiklis nustatytas 2017 m., kai registruoti tik 9 atvejai (0,3 atv. 100 tūkst. gyventojų). Nors 2018–2019 m. sergamumas šiek tiek svyravo – registruotas atitinkamai 21 ir 17 atvejų skaičius, rodikliai nebesiekė ankstesnio dešimtmečio lygio ir stabilizavosi ties 0,7 atv. 100 tūkst. gyventojų riba.

2020–2021 m., COVID-19 pandemijos laikotarpiu, buvo užregistruota tik po 2 šigeliozės atvejus, o sergamumo rodiklis sumažėjo iki 0,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Popandeminiu laikotarpiu, 2022–2024 m., sergamumas nedaug padidėjo ir svyravo nuo 6 iki 12 atvejų per metus (0,2–0,4 atv. 100 tūkst. gyventojų).

2025 m. Lietuvoje užregistruoti 5 šigeliozės atvejai, o sergamumo rodiklis sumažėjo iki 0,17 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m., kai sergamumo rodiklis siekė 0,4 atv. 100 tūkst. gyventojų, 2025 m.

jis sumažėjo 57,5 proc. Lyginant su 2009 m. duomenimis, metinis šigeliozės atvejų skaičius Lietuvoje sumažėjo daugiau nei 7 kartus (9 pav., 2 lentelė).

9 pav. Šigeliozės sergamumo dinamika Lietuvoje 2009–2025 m.

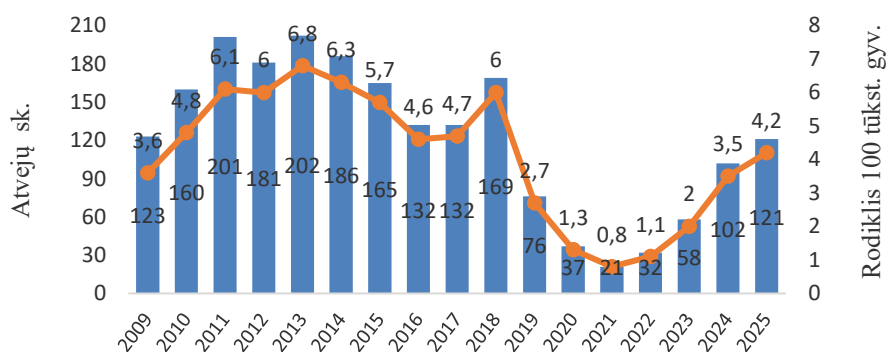
Ešerichiozės sergamumo duomenys 2009–2025 m. rodo kintančią sergamumo dinamiką, kurioje išsiskiria trys pagrindiniai etapai: pradinis didesnio sergamumo laikotarpis, ryškus sumažėjimas COVID-19 pandemijos metais ir nuoseklus sergamumo augimas po pandemijos.

2009–2018 m. sergamumas ešerichioze pasižymėjo periodiškais pakilimais ir sumažėjimais. 2009 m. Lietuvoje užregistruoti 123 ešerichiozės atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 3,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias šio laikotarpio sergamumo pakilimas nustatytas 2013 m., kai registruoti 202 atvejai, o sergamumo rodiklis padidėjo iki 6,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Po vėlesnio sumažėjimo 2018 m. sergamumas vėl laikinai padidėjo ir pasiekė 6,0 atv. 100 tūkst. gyventojų (169 atvejai).

2019–2021 m. pastebėta ryški sergamumo mažėjimo tendencija. Ji prasidėjo dar 2019 m., kai sergamumo rodiklis sumažėjo iki 2,7 atv. 100 tūkst. gyventojų (76 atvejai). COVID-19 pandemijos laikotarpiu sergamumas mažėjo dar labiau – 2021 m. registruotas mažiausias rodiklis per visą analizuojamą laikotarpį: nustatytas tik 21 atvejis, o sergamumo rodiklis sumažėjo iki 0,8 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Nuo 2022 m. sergamumas ešerichioze vėl pradėjo nuosekliai augti. 2024 m. registruoti 102 atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 3,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2025 m. užregistruotas 121 atvejis, o rodiklis padidėjo iki 4,2 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Palyginti su 2024 m., 2025 m. sergamumas ešerichioze padidėjo 20,0 proc. Pastarųjų metų duomenys rodo, kad po popandeminio nuosmukio sergamumas beveik sugrįžo į 2009–2010 m. fiksuotą lygį (10 pav., 2 lentelė).

10 pav. Ešerichiozės sergamumo dinamika Lietuvoje 2009–2025 m.

BŽI SERGAMUMAS APSKRITYSE

2025 m. Lietuvoje registruoti BŽI rodikliai tarp apskričių pasiskirstė netolygiai. Dažniausiai buvo registruojamos nepatikslintos BŽI – jų rodiklis šalyje siekė 1 036,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tai rodo, kad didelė dalis žarnyno infekcijų atvejų nebuvo tiksliai identifikuota laboratoriniais tyrimais.

Didžiausias nepatikslintų BŽI rodiklis nustatytas Vilniaus apskrityje – 1 849,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šis rodiklis gerokai viršijo šalies vidurkį ir buvo daugiau nei keturis kartus didesnis nei Alytaus apskrityje, kur registruotas mažiausias rodiklis – 454,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. Aukšti rodikliai taip pat nustatyti Kauno (804,7 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Tauragės (793,8 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse.

Iš laboratoriniais tyrimais patvirtintų infekcijų dažniausiai registruota kampilobakteriozė. Lietuvoje jos rodiklis siekė 37,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumas nustatytas Vilniaus apskrityje – 58,6 atv. 100 tūkst. gyventojų, taip pat aukšti rodikliai registruoti Klaipėdos (40,7 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Panevėžio (40,6 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Mažiausias kampilobakteriozės rodiklis buvo Utenos apskrityje – 13,8 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Salmoneliozės rodiklis Lietuvoje siekė 18,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumas registruotas Vilniaus (24,9 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (22,2 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Klaipėdos (20,6 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Mažiausi rodikliai nustatyti Telšių (4,6 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Utenos (4,9 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Šie skirtumai gali būti siejami su nevienodu gyventojų tankiu, maitinimo paslaugų teikimu bei diagnostikos apimtimis.

Jersiniozės rodiklis Lietuvoje sudarė 8,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumas nustatytas Vilniaus apskrityje – 15,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, o mažiausias – Telšių apskrityje (1,5 atv. 100 tūkst. gyv.). Ešerichiozės rodikliai ypač išsiskyrė Utenos apskrityje, kur registruota 12,2 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tai buvo didžiausias rodiklis šalyje ir beveik tris kartus viršijo Lietuvos vidurkį (4,2 atv. 100 tūkst. gyv.).

Šigeliozė 2025 m. Lietuvoje registruota labai retai – šalies rodiklis siekė tik 0,1 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šios infekcijos atvejai diagnozuoti tik Vilniaus apskrityje (0,6 atv. 100 tūkst. gyv.).

BMTI rodiklis Lietuvoje sudarė 2,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausi rodikliai nustatyti Panevėžio (7,7 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Utenos (7,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse, o Alytaus ir Telšių apskrityse BMTI atvejų nebuvo registruota (5 lentelė).

5 lentelė. **BŽI sergamumo rodikliai pagal apskritis 2025 m. (n = 32 154)**

Apskritys	Salmoneliozė	Šigeliozė	Kitos patikslintos BŽI	Ešerichiozė	Kampilobakteriozė	Jersiniozė	Nepatikslintos BŽI	BMTI
Lietuva	18,1	0,1	4,5	4,2	37,9	8,0	1036,4	2,9
Alytaus	11,3	0,0	1,5	3,0	17,3	6,8	454,4	0,0
Kauno	18,0	0,0	3,2	0,3	27,4	2,4	804,7	1,4
Klaipėdos	20,6	0,0	2,6	2,9	40,7	6,7	602,6	3,5
Marijampolės	13,5	0,0	0,7	3,0	32,2	6,7	674,1	0,8
Panevėžio	22,2	0,0	11,1	2,4	40,6	7,7	702,8	7,7
Šiaulių	9,4	0,0	0,7	2,2	24,0	4,1	671,1	1,9
Tauragės	14,4	0,0	2,2	0,0	25,6	3,3	793,8	1,1
Telšių	4,6	0,0	1,5	0,8	20,8	1,5	554,3	0,0
Utenos	4,9	0,0	2,4	12,2	13,8	8,1	674,0	7,3
Vilniaus	24,9	0,6	7,6	8,4	58,6	15,5	1849,7	3,8

BŽI SERGAMUMAS PAGAL LYTĮ 2025 M.

2025 m. Lietuvoje nustatyti BŽI sergamumo skirtumai tarp vyrų ir moterų. Bendras moterų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei vyrų. Iš viso užregistruoti 14 905 sergantys vyrai (jų sergamumo rodiklis siekė 1 085,0 atv. 100 tūkst. gyventojų) ir 17 249 moterys, kurių sergamumo rodiklis sudarė 1 137,1 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Didžiausią visų registruotų susirgimų dalį sudarė nepatikslintos BŽI. Iš viso registruoti 29 959 atvejai: 16 203 moterims ir 13 756 vyrams. Sergamumo rodiklis moterų grupėje buvo didesnis (1 068,1 atv. 100 tūkst. gyventojų) nei vyrų grupėje (1 001,4 atv. 100 tūkst. gyventojų). Tai gali būti susiję su dažnesniu moterų kreipimusi į ASPI, dėl kurio susirgimai registruojami išsamiau.

Iš patvirtintų BŽI dažniausiai registruota kampilobakteriozė – 1 096 atvejai. Šia infekcija dažniau sirgo vyrai – registruota 618 atvejų, moterims nustatyti 478 atvejai. Vyrų sergamumo rodiklis siekė 45,0 atv. 100 tūkst. gyventojų ir buvo didesnis nei moterų grupėje.

Salmoneliozės atvejų 2025 m. registruota 524. Nors absoliutus atvejų skaičius tarp moterų buvo šiek tiek didesnis (270 atvejų) nei tarp vyrų (254 atvejai), vyrų sergamumo rodiklis buvo aukštesnis – 18,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, palyginti su 17,8 atv. 100 tūkst. gyventojų moterų grupėje.

Jersiniozės rodikliai tarp vyrų ir moterų buvo beveik vienodi. Registruoti 111 vyrų ir 121 moters susirgimo atvejai, o sergamumo rodikliai sudarė atitinkamai 8,1 ir 8,0 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Ešerichiozė dažniau registruota moterims – nustatyti 67 atvejai, o vyrams – 54. Moterų sergamumo rodiklis siekė 4,4 atv. 100 tūkst. gyventojų, vyrų – 3,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Kitų patikslintų BŽI grupėje vyrų sergamumo rodiklis taip pat buvo šiek tiek didesnis nei moterų – atitinkamai 4,9 ir 4,2 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Šigeliozė ir vidurių šiltinė Lietuvoje 2025 m. registruotos itin retai. Nustatytas vienas vidurių šiltinės atvejis vyrui. Šigeliozės atvejų registruoti penki – keturi vyrams ir vienas moteriai.

BMTI registruoti 85 atvejai: moterims – 45 atvejai, vyrams – 40, tačiau sergamumo rodikliai tarp lyčių beveik nesiskyrė ir sudarė atitinkamai 3,0 ir 2,9 atv. 100 tūkst. gyventojų (6 lentelė).

6 lentelė. **BŽI sergamumas pagal lytį 2025 m. (n = 32 154)**

Ligų grupės	Iš viso	Vyrai		Moterys	
		Atv. sk.	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rodiklis 100 tūkst. gyv.
Vidurių šiltinė	1	1	0,1	0	0,0
Salmoneliozė	524	254	18,5	270	17,8
Šigeliozė	5	4	0,3	1	0,1
Kampilobakteriozė	1096	618	45,0	478	31,5
Jersiniozė	232	111	8,1	121	8,0
Ešerichiozė	121	54	3,9	67	4,4
Kitos patikslintos BŽI	131	67	4,9	64	4,2
Nepatikslintos BŽI	29959	13756	1001,4	16203	1068,1
Kitos BMTI	85	40	2,9	45	3,0
Iš viso	32 154	14905	1085,0	17249	1137,1

BŽI SERGAMUMAS PAGAL AMŽIAUS GRUPES 2025 M.

2025 m. BŽI sergamumo rodikliai tarp amžiaus grupių pasiskirstė netolygiai. Didžiausias sergamumas nustatytas vaikų amžiaus grupėse, ypač tarp 0–3 metų vaikų. Didėjant amžiui, daugumos infekcijų rodikliai mažėjo.

Kampilobakteriozė buvo dažniausiai registruota patvirtinta BŽI. Didžiausias sergamumo rodiklis nustatytas 0–3 metų vaikų grupėje – 471,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. 4–6 metų vaikų grupėje rodiklis siekė 152,5, o 7–9 metų grupėje – 108,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. Vyresnėse amžiaus grupėse sergamumas buvo gerokai mažesnis ir 25–64 metų grupėje sudarė tik 8,3 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Salmoneliozės rodikliai taip pat buvo didžiausi vaikų amžiaus grupėse. 0–3 metų vaikams registruotas 130,1 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis, 4–6 metų grupėje – 87,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 7–9 metų grupėje – 42,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Suaugusiųjų amžiaus grupėse salmoneliozės sergamumas buvo daug mažesnis.

Jersiniozės atvejai dažniausiai registruoti mažiems vaikams. Didžiausias sergamumo rodiklis nustatytas 0–3 metų vaikų grupėje – 58,2 atv. 100 tūkst. gyventojų. Kitose amžiaus grupėse rodikliai palaipsniui mažėjo, o mažiausi buvo vyresnių nei 65 metų asmenų grupėje.

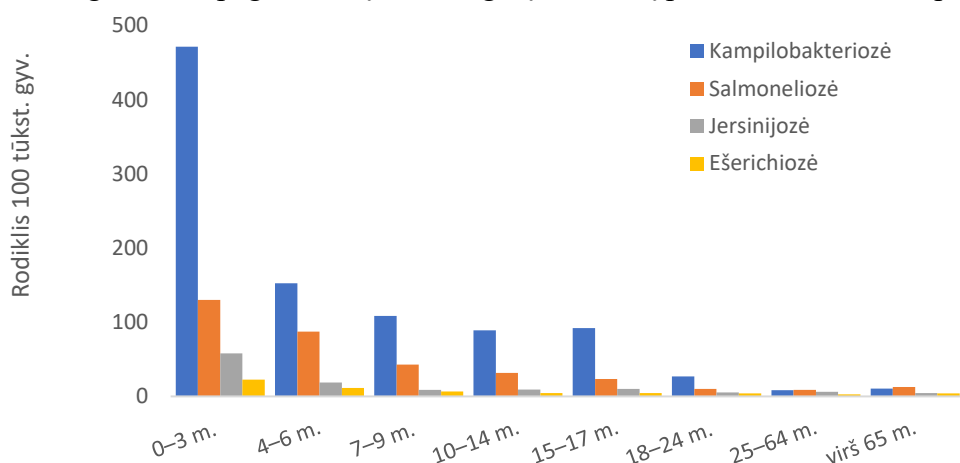
Ešerichiozės sergamumas taip pat buvo didžiausias jauniausių vaikų grupėje. 0–3 metų vaikų grupėje sergamumo rodiklis siekė 22,8 atv. 100 tūkst. gyventojų, o kitose amžiaus grupėse rodikliai buvo gerokai mažesni ir svyravo nuo 2,7 iki 11,2 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Didžiausi nepatikslintų BŽI rodikliai nustatyti 0–3 metų vaikų grupėje – 3790,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Aukšti rodikliai taip pat registruoti 4–6 metų (2 344,4 atv. 100 tūkst. gyventojų), 18–24 metų (2 074,2 atv. 100 tūkst. gyventojų) bei 7–9 metų vaikų grupėse (1 710,9 atv. 100 tūkst. gyventojų). Didėjant amžiui, sergamumo rodikliai mažėjo, o mažiausias rodiklis nustatytas 65 m. ir vyresnių asmenų grupėje – 447,1 atv. 100 tūkst. gyventojų (7 lentelė, 11, 12 pav.).

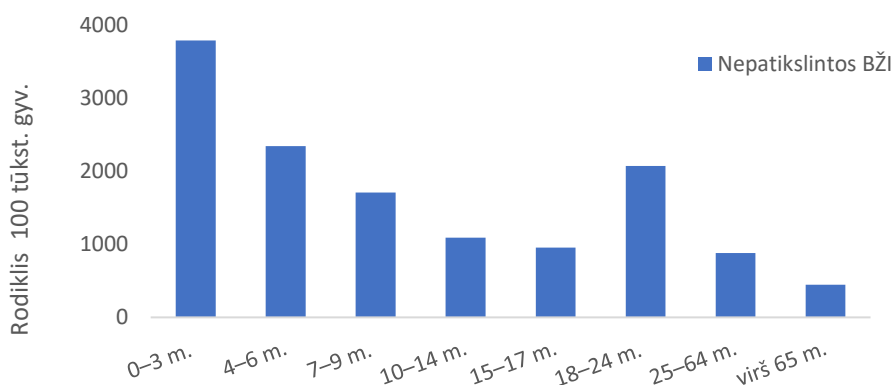
7 lentelė. BŽI sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. (n = 32 154)

Amžiaus grupės	Kampilobakteriozė		Salmoneliozė		Jersinijozė		Ešerichiozė		Nepatikslintos BŽI	
	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.
0–3 m.	413	471,4	114	130,1	51	58,2	20	22,8	3321	3790,7
4–6 m.	122	152,5	70	87,5	15	18,7	9	11,2	1876	2344,4
7–9 m.	99	108,4	39	42,7	8	8,8	6	6,6	1563	1710,9
10–14 m.	133	89,1	47	31,5	14	9,4	7	4,7	1627	1089,9
15–17 m.	82	92,3	21	23,6	9	10,1	4	4,5	849	955,4
18–24 m.	51	26,8	19	10,0	10	5,3	8	4,2	3948	2074,2
25–64 m.	133	8,3	137	8,6	98	6,1	43	2,7	14077	880,0
Virš 65 m.	63	10,4	77	12,8	27	4,5	24	4,0	2698	447,1
Iš viso	1096	37,9	524	18,1	232	8,0	121	4,2	29959	1036,4

BŽI sergamumas pagal amžių ir etiologinę struktūrą pateikiamas 11 ir 12 paveiksluose.

11 pav. Kampilobakteriozės, salmoneliozės, jersinijozės ir ešerichiozės sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m.

12 pav. Nepatikslintų BŽI sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m.

BŽI SERGAMUMAS PAGAL MĖNESIUS 2025 M.

2025 m. BŽI sergamumas pasižymėjo aiškiu sezoniškumu. Daugiausia atvejų registruota vasaros mėnesiais ir ankstyvą rudenį, mažiausiai – žiemą.

Salmoneliozės atvejų skaičius pradėjo didėti pavasario pabaigoje ir didžiausią lygį pasiekė rugpjūčio mėnesį, kai registruoti 99 atvejai. Daug atvejų taip pat nustatyti liepos (90 atvejų) ir rugsėjo (88 atvejai)

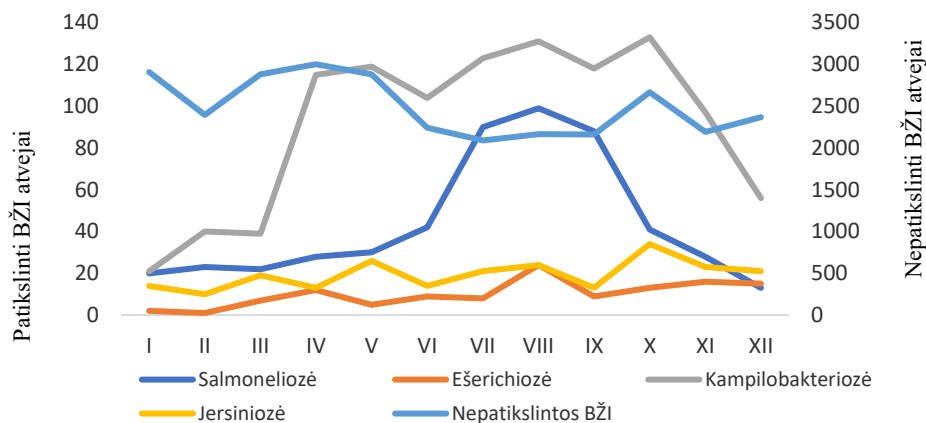
mėnesiais. Mažiausias sergamumas salmonelioze registruotas gruodžio mėnesį – 13 atvejų. Tokia tendencija gali būti siejama su šiltuoju sezonu, dažnesniu maisto vartojimu gamtoje, išskylomis bei greitesniu maisto produktų gedimu aukštesnėje temperatūroje.

Ešerichiozės atvejai buvo registruojami visus metus, tačiau didžiausias sergamumas nustatytas rugpjūčio mėnesį – 24 atvejai. Didesnis atvejų skaičius taip pat registruotas lapkričio (16 atvejų), gruodžio (15 atvejų) ir spalio (13 atvejų) mėnesiais. Mažiausias sergamumas ešerichioze nustatytas vasario mėnesį, kai registruotas tik vienas atvejis.

Kampilobakteriozė dažniausiai buvo registruojama vasaros ir rudens laikotarpiu. Didžiausias sergamumas nustatytas spalio mėnesį – 133 atvejai. Didelis atvejų skaičius taip pat registruotas rugpjūčio (131 atvejis), liepos (123 atvejai), gegužės (119 atvejų) ir rugsėjo (118 atvejų) mėnesiais. Mažiausias sergamumas nustatytas sausio mėnesį – 21 atvejis. Tai rodo ryškų kampilobakteriozės sezoniškumą.

Jersiniozės sergamumas metų eigoje svyravo mažiau nei kitų infekcijų. Didžiausias atvejų skaičius registruotas spalio mėnesį – 34 atvejai, o mažiausias – vasario mėnesį, kai nustatyta 10 atvejų. Didesnis sergamumas taip pat fiksuotas gegužės bei rugpjūčio mėnesiais.

Didžiausias nepatikslintų BŽI atvejų skaičius registruotas balandžio mėnesį – 3 002 atvejai. Dideli skaičiai taip pat nustatyti sausio (2 909 atvejai), kovo (2 882 atvejai) ir gegužės (2 880 atvejų) mėnesiais. Mažiausias BŽI atvejų skaičius registruotas liepos mėnesį – 2 090 atvejų. Skirtingai nei kitų BŽI atveju, nepatikslintų BŽI sezoniškumas buvo mažiau ryškus, nes didelis atvejų skaičius registruotas beveik visais metų mėnesiais (13 pav.).

13 pav. BŽI atvejų pasiskirstymas pagal mėnesius 2025 m.

SALMONELIOZĖS IR KAMPILOBAKTERIOZĖS RIZIKOS VEIKSNIAI 2025 M.

2025 m. salmoneliozės ir kampilobakteriozės epidemiologinė analizė parodė, kad pagrindinis šių BŽI rizikos veiksnys buvo maistas. Su maistu siejama didžioji dalis tiek salmoneliozės, tiek kampilobakteriozės atvejų.

Salmoneliozės atveju nustatyta, kad su maistu buvo susiję 338 atvejai, sudarę 64,5 proc. visų registruotų atvejų. Dažniausiai tikėtina infekcijos perdavimo veiksniu įvardyta vištiena ir jos produktai – 102 atvejai (19,5 proc.). Taip pat reikšmingą dalį sudarė kiaušiniai ir jų produktai – 80 atvejų (15,3 proc.) ir nežinomas maisto produktas – 77 atvejai (14,7 proc.). Rečiau salmoneliozė buvo siejama su kiauliena ir jos produktais (4,4 proc.), žuvimi ir jūros gėrybėmis (2,1 proc.) bei kitais maisto produktais.

Kampilobakteriozės atveju maistas taip pat buvo svarbiausias rizikos veiksnys – su juo susieti 685 atvejai, sudarę 62,5 proc. visų registruotų atvejų. Dažniausiai infekcija buvo siejama su vištiena ir jos produktais – 289 atvejai (26,4 proc.). Kiti dažniau nustatyti veiksniai buvo kitas maistas (11,2 proc.), nežinomas maisto produktas (9,9 proc.), kiauliena ir mišri mėsa (po 3,5 proc.). Kiaušiniai ir jų produktai kampilobakteriozės atveju nustatyti rečiau nei salmoneliozės atvejais ir sudarė 2,4 proc.

Analizuojant kitus rizikos veiksnius, nustatyta, kad nemaža dalis infekcijų buvo siejama su nežinomais aplinkos veiksniais arba nepakankama asmens higiena. Salmoneliozės grupėje šie veiksniai sudarė 32,6 proc. visų atvejų, o kampilobakteriozės grupėje – 33,7 proc. Sąlytis su ligoniu buvo nustatytas retai – atitinkamai 1,9 proc. salmoneliozės ir 1,8 proc. kampilobakteriozės atvejų. Su gyvūnais susiję susirgimai dažniau registruoti kampilobakteriozės grupėje (1,2 proc.) nei salmoneliozės grupėje (0,2 proc.). Vanduo kaip galimas infekcijos perdavimo veiksnys abiejų infekcijų atvejais nustatytas retai (8 lentelė).

8 lentelė. **Salmoneliozės ir kampilobakteriozės rizikos veiksniai 2025 m. (n = 1 620)**

Rizikos veiksniai	Salmoneliozė		Kampilobakteriozė	
	Atv. sk.	Proc.	Atv. sk.	Proc.
Maistas:				
Vištiena ir jos produktai	102	19,5	289	26,4
Kalakutiena ir jos produktai	2	0,4	10	0,9
Kiauliena ir jos produktai	23	4,4	38	3,5
Kita paukštiena	5	1,0	15	1,4
Jautiena ir jos produktai	1	0,2	6	0,5
Mišri mėsa	4	0,8	38	3,5
Kiaušiniai ir jų produktai	80	15,3	26	2,4
Pienas ir jo produktai	1	0,2	6	0,5
Žuvis, jūros gėrybės	11	2,1	9	0,8
Vaisiai, daržovės, uogos, sultys, prieskoninės žolelės	1	0,2	16	1,5
Mišrus maistas	1	0,2	0	0,0
Kitas maistas	30	5,7	123	11,2
Nežinomas produktas	77	14,7	109	9,9
Iš viso	338	64,5	685	62,5
Kita:				
Sąlytis su ligoniu	10	1,9	20	1,8
Sąlytis su gyvūnu	1	0,2	13	1,2
Vanduo	4	0,8	9	0,8
Nežinoma, per aplinką, nesilaikant asmens higienos	171	32,6	369	33,7
Iš viso	186	35,5	411	37,5

VŽI SERGAMUMO DINAMIKA IR TENDENCIJOS

2016–2025 m. duomenys rodo ryškius VŽI sergamumo pokyčius Lietuvoje. Analizuojamu laikotarpiu išskiriami trys pagrindiniai etapai: stabilus sergamumas iki COVID-19 pandemijos, ryškus sumažėjimas pandemijos metais ir spartus sergamumo augimas po pandemijos bei pasikeitęs duomenų gavimo būdas.

2016–2019 m. sergamumas VŽI išliko gana stabilus. Kasmet buvo registruojama nuo 10 410 iki 11 336 atvejų, o sergamumo rodikliai svyravo nuo 365,5 (2017 m.) iki 403,6 atv. (2018 m.) 100 tūkst. gyventojų.

2020 m. fiksuotas ryškus sergamumo sumažėjimas. Tais metais registruoti 2 567 VŽI atvejai, o sergamumo rodiklis sumažėjo iki 91,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Panaši situacija išliko ir 2021 m., kai registruoti 2 873 atvejai, o rodiklis siekė 102,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tokį staigų sumažėjimą lėmė COVID-19 pandemijos metu taikytos visuomenės sveikatos priemonės.

Nuo 2022 m. sergamumas VŽI vėl pradėjo didėti. 2022 m. registruoti 5 379 atvejai, o sergamumo rodiklis siekė 189,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2023 m. nustatytas nedidelis sumažėjimas – registruotas 4 771 atvejis, o rodiklis sudarė 166,1 atv. 100 tūkst. gyventojų.

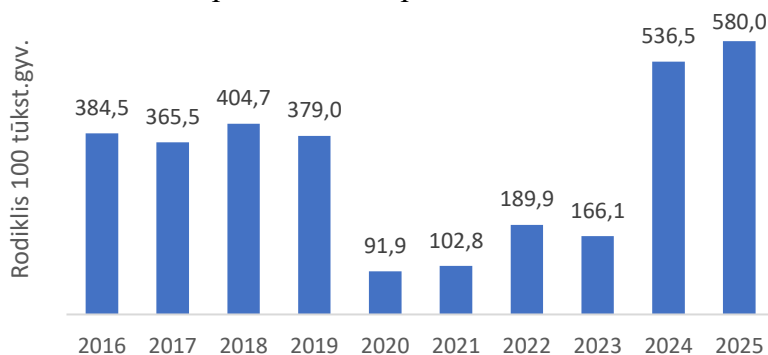
Ryškiausias sergamumo padidėjimas nustatytas 2024–2025 m. laikotarpiu. 2024 m. registruoti 15 507 atvejai, o sergamumo rodiklis padidėjo iki 536,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2025 m. sergamumas toliau augo – užregistruoti 16 765 atvejai, o rodiklis pasiekė 580,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2024 m., sergamumo rodiklis padidėjo 8,1 proc. ir buvo didžiausias per visą analizuojamą laikotarpį (2, 9 lentelės, 14 pav.).

Sergamumo padidėjimui įtakos galėjo turėti ne tik padidėjęs VŽI paplitimas, bet ir nuo 2024 m. įdiegta nauja duomenų perdavimo sistema, galėjusi pagerinti atvejų registravimą.

9 lentelė. **Ūminių VŽI (A08 (08.0-08.4) atvejų skaičius ir sergamumo rodikliai 2016–2025 m.**

Metai	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
VŽI atvejų skaičius	11107	10410	11336	10590	2567	2873	5379	4771	15507	16765
Rodiklis 100 tūkst. gyv.	384,5	365,5	403,6	378,9	91,9	102,8	189,9	166,1	536,5	580,0

VŽI sergamumo daugiamečių dinamika pateikiama 14 paveiksle.

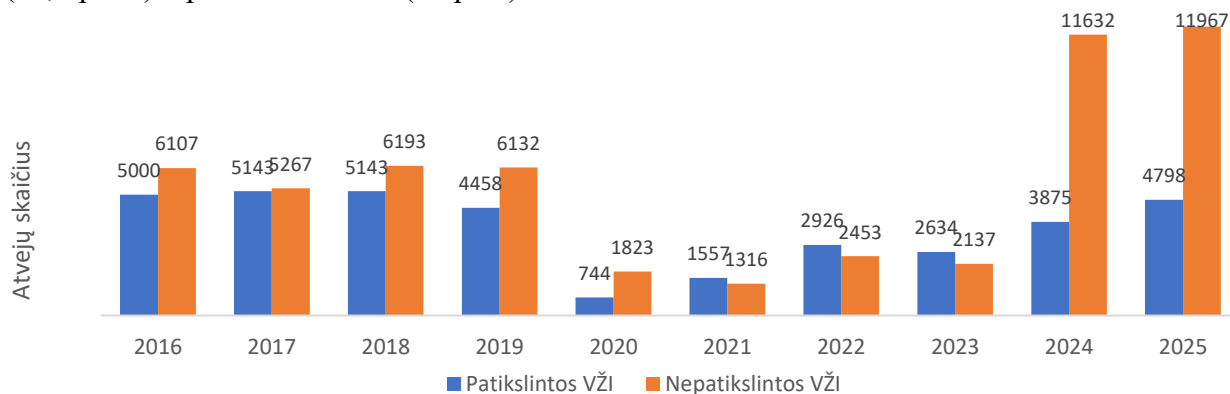

14 pav. VŽI sergamumo dinamika Lietuvoje 2016–2025 m.

2016–2025 m. duomenys atskleidžia reikšmingus patikslintų ir nepatikslintų VŽI struktūros pokyčius. Ikipandeminiu laikotarpiu didelę visų registruotų VŽI dalį sudarė patikslintos infekcijos, kai buvo nustatomas konkretus sukėlėjas (rotavirusas, norovirusas ir kt.).

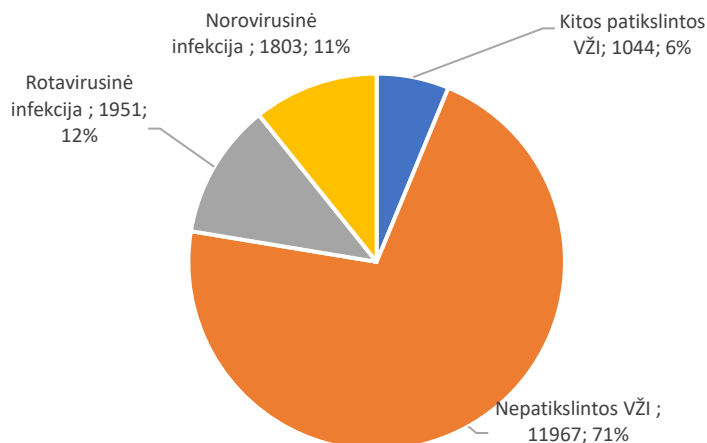
2020 m. pandemijos laikotarpiu sumažėjus bendram VŽI sergamumui, ryškiai padidėjo nepatikslintų infekcijų dalis – registruoti 1 823 nepatikslinti ir 744 patikslinti atvejai. 2021–2023 m. reikšmingų skirtumų tarp patikslintų ir nepatikslintų VŽI atvejų nenustatyta, tačiau nuo 2024 m. fiksuotas ryškus nepatikslintų VŽI atvejų skaičiaus augimas.

2025 m. iš viso užregistruoti 16 765 VŽI atvejai, iš kurių 11 967 (71,4 proc.) sudarė nepatikslintos, o 4 798 (28,6 proc.) – patikslintos VŽI (15 pav.).

15 pav. Patikslintų ir nepatikslintų VŽI atvejų dinamika 2016–2025 m.

2025 m. nepatikslintos VŽI sudarė didžiausią visų registruotų VŽI dalį – 71 proc. Patikslintų VŽI struktūroje dominavo rotavirusinė (12 proc.) ir norovirusinė infekcija (11 proc.), o kitos patikslintos VŽI sudarė 6 proc. visų registruotų atvejų (16 apv.).

16 pav. VŽI struktūra 2025 m. (n = 16 765)

ROTAVIRUSINĖS IR NOROVIRUSINĖS INFEKCIJŲ SERGAMUMO DINAMIKA LIETUVOJE 2016–2025 M.

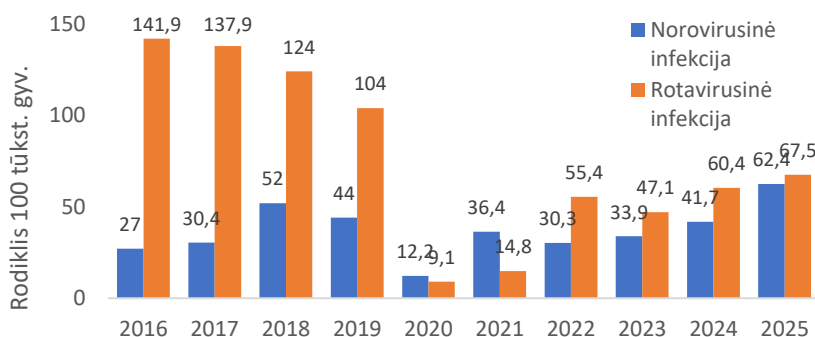
2016–2025 m. rotavirusinės ir norovirusinės infekcijų sergamumo analizė atskleidė reikšmingus šių VŽI dinamikos pokyčius, ypač susijusius su COVID-19 pandemijos laikotarpiu.

2016–2019 m. sergamumas rotavirusine infekcija buvo daug didesnis nei norovirusine infekcija. Rotavirusinės infekcijos sergamumo rodikliai svyravo nuo 104,0 iki 141,9 atv. 100 tūkst. gyventojų, o norovirusinės infekcijos rodikliai siekė nuo 27,0 iki 52,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausi rotavirusinės infekcijos rodikliai registruoti 2016–2017 m., o norovirusinės – 2018 m.

2020 m., prasidėjus COVID-19 pandemijai, pastebėtas ryškus abiejų infekcijų sergamumo sumažėjimas. Rotavirusinės infekcijos sergamumo rodiklis sumažėjo iki 9,1 atv. 100 tūkst. gyventojų, o norovirusinės infekcijos – iki 12,2 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tikėtina, kad tam įtakos turėjo pandemijos metu taikytos visuomenės sveikatos priemonės.

Nuo 2021 m. fiksuotas laipsniškas abiejų infekcijų sergamumo augimas. 2022–2025 m. laikotarpiu sergamumo rodikliai nuosekliai didėjo, o 2025 m. pasiekė aukščiausią lygį po pandeminio laikotarpio. 2025 m. norovirusinės infekcijos sergamumo rodiklis siekė 62,4 atv. 100 tūkst. gyventojų, o rotavirusinės infekcijos – 67,5 atv. 100 tūkst. gyventojų (17 pav.).

Pastarųjų metų duomenys rodo, kad norovirusinės infekcijos sergamumas viršijo ikipandeminių metų lygį, tuo tarpu rotavirusinės infekcijos sergamumas išliko mažesnis nei 2016–2019 m. laikotarpiu. Tikėtina, kad tam įtakos galėjo turėti nuo 2018 m. į vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių įtraukta vakcina nuo rotavirusinės infekcijos. Taip pat pastebimai pakito šių infekcijų tarpusavio santykis – ikipandeminiu laikotarpiu aiškiai dominavo rotavirusinė infekcija, o 2024–2025 m. abiejų infekcijų sergamumo rodikliai tapo panašūs.

17 pav. Rotavirusinės ir norovirusinės infekcijų sergamumo dinamika Lietuvoje 2016–2025 m.

VŽI SERGAMUMAS APSKRITYSE 2025 M.

2025 m. VŽI sergamumo rodikliai apskrityse pasiskirstė netolygiai. Lietuvos vidutinis sergamumo rodiklis siekė 580,0 atv. 100 tūkst. gyventojų, iš jų 166,0 atv. sudarė patikslintos, o 414,0 atv. – nepatikslintos VŽI.

Didžiausias bendras sergamumo rodiklis nustatytas Klaipėdos apskrityje – 882,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Ši apskritis taip pat išsiskyrė didžiausiu patikslintų VŽI sergamumo rodikliu – 321,3 atv. 100

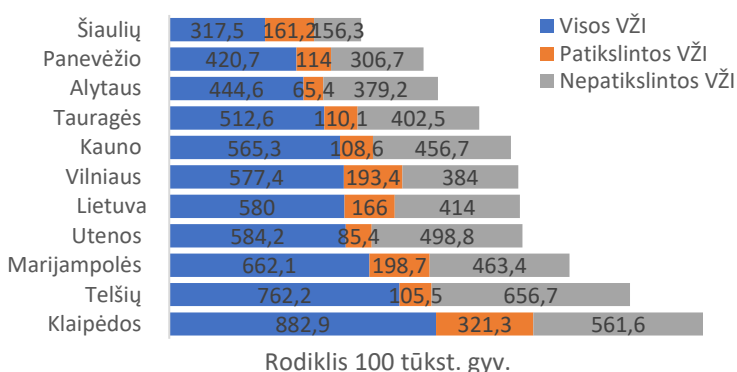
tūkst. gyventojų. Aukšti bendro sergamumo rodikliai taip pat registruoti Telšių (762,2 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Marijampolės (662,1 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse.

Mažiausias bendras VŽI sergamumas nustatytas Šiaulių apskrityje – 317,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. Mažesni nei šalies vidurkis rodikliai taip pat registruoti Panevėžio (420,7 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Alytaus (444,6 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse.

Analizuojant patikslintas VŽI nustatyta, kad didžiausi rodikliai registruoti Klaipėdos (321,3 atv. 100 tūkst. gyv.), Marijampolės (198,7 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Vilniaus (193,4 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Mažiausias patikslintų VŽI rodiklis nustatytas Alytaus apskrityje – 65,4 atv. 100 tūkst. gyventojų. Žemi rodikliai taip pat registruoti Utenos (85,4 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Kauno (108,6 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse.

Nepatikslintų VŽI rodikliai daugelyje apskričių buvo didesni nei patikslintų infekcijų. Didžiausias nepatikslintų VŽI rodiklis nustatytas Telšių apskrityje – 656,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Aukšti rodikliai taip pat registruoti Klaipėdos (561,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (498,8 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Kauno (456,7 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Mažiausias nepatikslintų VŽI rodiklis nustatytas Šiaulių apskrityje – 156,3 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Daugumoje apskričių nepatikslintos VŽI sudarė didžiąją visų registruotų infekcijų dalį. Ryškiausiai tai matyti Telšių, Utenos ir Kauno apskrityse, kur nepatikslintų infekcijų rodikliai kelis kartus viršijo patikslintų VŽI rodiklius. Šiaulių apskrityje skirtumas tarp patikslintų ir nepatikslintų infekcijų buvo mažiausias (18 pav.).

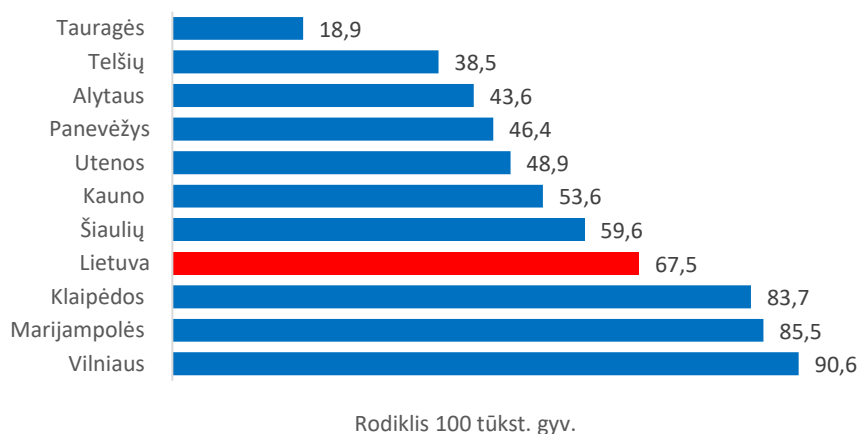
18 pav. VŽI sergamumo rodikliai pagal apskritis 2025 m. (n = 16 765)

2025 m. rotavirusinės infekcijos sergamumo rodikliai tarp Lietuvos apskričių reikšmingai skyrėsi. Lietuvos vidutinis sergamumo rodiklis siekė 67,5 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Didžiausias sergamumas registruotas Vilniaus apskrityje – 90,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. Aukšti rodikliai taip pat nustatyti Marijampolės (85,5 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Klaipėdos (83,7 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Šiose apskrityse sergamumo rotavirusine infekcija rodikliai gerokai viršijo šalies vidurkį.

Mažesni nei Lietuvos vidurkis rodikliai registruoti Šiaulių (59,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Kauno (53,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (48,9 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (46,4 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Alytaus (43,6 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse.

Mažiausias rotavirusinės infekcijos sergamumas nustatytas Tauragės apskrityje – 18,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Žemi rodikliai taip pat registruoti Telšių apskrityje (38,5 atv. 100 tūkst. gyventojų). Tauragės apskrities rodiklis buvo daugiau nei 4 kartus mažesnis nei Vilniaus apskrityje (19 pav.).

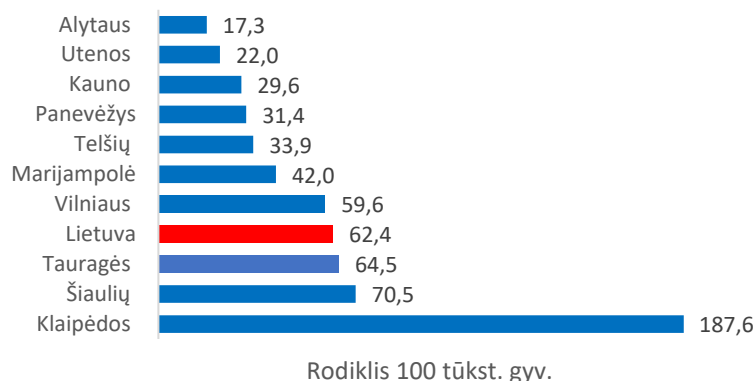
19 pav. Rotavirusinės infekcijos sergamumo rodikliai pagal apskritis 2025 m. (n = 1 951)

2025 m. norovirusinės infekcijos sergamumo rodikliai tarp Lietuvos apskričių reikšmingai skyrėsi. Lietuvos vidutinis sergamumo rodiklis siekė 62,4 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Didžiausias sergamumas registruotas Klaipėdos apskrityje – 187,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šis rodiklis beveik tris kartus viršijo šalies vidurkį ir buvo daugiau nei 10 kartų didesnis nei Alytaus apskrityje. Klaipėdos apskritis ryškiai išsiskyrė iš kitų regionų pagal norovirusinės infekcijos paplitimą.

Didesni nei Lietuvos vidurkis rodikliai taip pat nustatyti Šiaulių (70,5 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Tauragės (64,5 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. Vilniaus apskrityje sergamumo rodiklis buvo artimas šalies vidurkiui ir siekė 59,6 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Mažesni norovirusinės infekcijos rodikliai registruoti Marijampolės (42,0 atv. 100 tūkst. gyv.), Telšių (33,9 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (31,4 atv. 100 tūkst. gyv.), Kauno (29,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (22,0 atv. 100 tūkst. gyv.) ir Alytaus (17,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse (20 pav.).

20 pav. Norovirusinės infekcijos sergamumo rodikliai pagal apskritis 2025 m. (n = 1803)

VŽI SERGAMUMO STRUKTŪRA PAGAL AMŽIAUS GRUPES 2025 M.

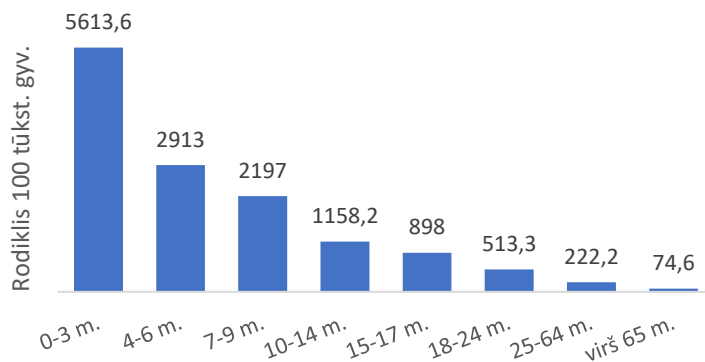
2025 m. VŽI sergamumo analizė pagal amžių parodė reikšmingus skirtumus tarp įvairių amžiaus grupių. Didžiausias sergamumas registruotas vaikų, mažiausias – suaugusiųjų populiacijoje.

Aukščiausi sergamumo rodikliai nustatyti jauniausių vaikų grupėje. 0–3 m. amžiaus vaikams užregistruoti 4 918 VŽI atvejai, o sergamumo rodiklis siekė net 5 613,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šios amžiaus grupės sergamumo rodikliai buvo didžiausi ne tik bendroje VŽI grupėje, bet ir analizuojant atskiras ligų formas (rota-, noro-, kitas patikslintas ir nepatikslintas VŽI). Žemiausi sergamumo rodikliai užregistruoti vyresnių nei 65 m. asmenų grupėje (74,6 atv. 100 tūkst. gyventojų). Žemi rodikliai taip pat nustatyti ir 25–64 m. amžiaus grupėje (222,2 atv. 100 tūkst. gyv.) (10 lentelė).

10 lentelė VŽI sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. (n = 16 765)

Amžiaus grupės	Rotavirusinė infekcija		Norovirusinė infekcija		Kitos patikslintos VŽI		Nepatikslintos VŽI		Visos VŽI	
	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rod. 100 tūkst. gyv.
0–3 m.	542	618,7	1087	1240,7	472	538,8	2817	3215,4	4918	5613,6
4–6 m.	389	486,1	149	186,2	123	153,7	1670	2087,0	2331	2913,0
7–9 m.	369	403,9	106	116,0	79	86,5	1453	1590,5	2007	2197,0
10–14 m.	165	110,5	99	66,3	65	43,5	1400	937,8	1729	1158,2
15–17 m.	66	74,3	54	60,8	35	39,4	643	723,6	798	898,0
18–24 m.	46	24,2	42	22,1	40	21,0	849	446,0	977	513,3
25–64 m.	274	17,1	174	10,9	191	11,9	2916	182,3	3555	222,2
Virš 65 m.	100	16,6	92	15,2	39	6,5	219	36,3	450	74,6
Iš visos	1951	67,5	1803	62,4	1044	36,1	11967	414,0	16765	580,0

VŽI sergamumo pasiskirstymas pagal amžiaus grupes pateikiamas 21 paveiksle.

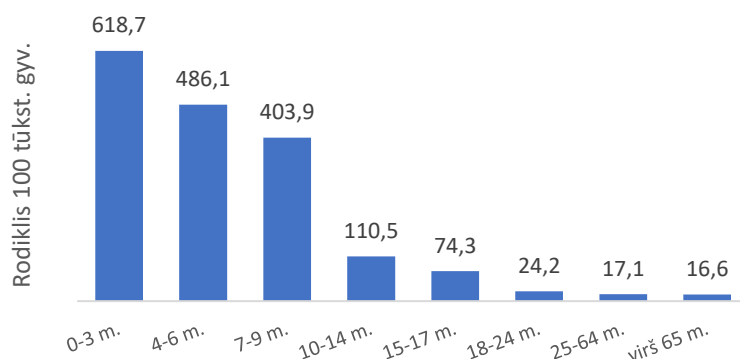
21 pav. VŽI sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. (n = 16 765)

2025 m. rotavirusinės infekcijos sergamumas Lietuvoje buvo glaudžiai susijęs su gyventojų amžiumi.

Maksimalus sergamumo rodiklis registruotas 0–3 m. vaikų grupėje ir siekė net 618,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Tai patvirtina, kad patys mažiausi vaikai išlieka labiausiai pažeidžiama šios infekcijos visuomenės dalis. Aukšti rodikliai taip pat užregistruoti 4–6 m. (486,1 atv. 100 tūkst. gyv.) bei 7–9 m. (403,9 atv. 100 tūkst. gyv.) amžiaus grupėse.

Vyresnių vaikų ir paauglių amžiaus grupėse pastebėtas nuoseklus sergamumo mažėjimas: 10–14 m. amžiaus grupėje rodiklis siekė 110,5 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 15–17 m. ir 18–24 m. grupėse buvo dar mažesnis (atitinkamai 74,3 ir 24,2 atv. 100 tūkst. gyv.).

Suaugusiųjų grupėse rotavirusinės infekcijos plitimas buvo nedidelis: 25–64 m. asmenų grupėje sergamumo rodiklis sudarė 17,1 atv. 100 tūkst. gyventojų, o vyresnių nei 65 m. asmenų amžiaus grupėje – 16,6 atv. 100 tūkst. gyventojų (22 pav., 10 lentelė).

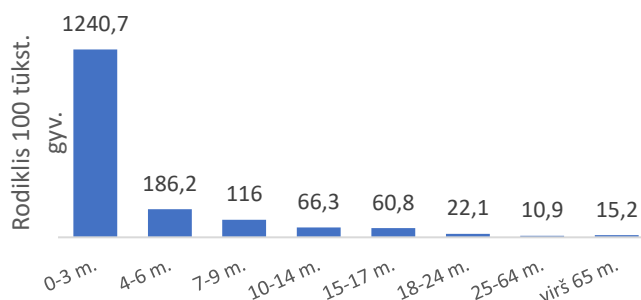

22 pav. Rotavirusinės infekcijos sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. (n = 1 951)

Analizuojant 2025 m. norovirusinės infekcijos duomenis, taip pat išryškėjo aiškus sergamumo priklausomumas nuo gyventojų amžiaus. Didžiausias sergamumo rodiklis registruotas 0–3 m. vaikų grupėje – jis siekė 1240,7 atv. 100 tūkst. gyventojų ir buvo kelis kartus didesnis nei visose kitose amžiaus grupėse.

4–6 m. vaikų grupėje sergamumo rodiklis sumažėjo iki 186,2 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 7–9 m. grupėje – iki 116,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Nuo 10–14 m. amžiaus grupės pastebėtas tolesnis nuoseklus sergamumo mažėjimas – rodiklis sudarė 66,3 atv. 100 tūkst. gyventojų. 15–17 m. amžiaus grupėje registruotas 60,8 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 18–24 m. grupėje – 22,1 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis.

Mažiausi sergamumo rodikliai nustatyti suaugusiųjų populiacijoje. 25–64 m. amžiaus grupėje registruotas 10,9 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis, o vyresnių nei 65 m. asmenų grupėje – 15,2 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šioje vyresnio amžiaus grupėje pastebėtas nedidelis sergamumo padidėjimas, palyginti su 25–64 m. gyventojais (10 lentelė, 23 pav.).

23 pav. Norovirusinės infekcijos sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. (n = 1 803)

Panašios sergamumo tendencijos pagal amžiaus grupes matomos ir vertinant kitas patikslintas VŽI. Didžiausias sergamumo rodiklis registruotas 0–3 m. vaikų grupėje – jis siekė 538,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Šis rodiklis buvo daugiau nei tris kartus didesnis nei 4–6 m. vaikų grupėje, kurioje užregistruota 153,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. 7–9 m. amžiaus grupėje sergamumas sumažėjo iki 86,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. Nuo 10–14 m. amžiaus grupės matomas tolesnis nuoseklus sergamumo norovirusine infekcija mažėjimas: šioje grupėje rodiklis sudarė 43,5, 15–17 m. grupėje – 39,4, o 18–24 m. grupėje – 21,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Mažiausi sergamumo rodikliai nustatyti suaugusiųjų ir vyresnio amžiaus gyventojų populiacijoje. 25–64 m. amžiaus grupėje registruotas 11,9 atv. 100 tūkst. gyventojų, o vyresnių nei 65 m. asmenų grupėje – 6,5 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis (10 lentelė).

Amžiaus veiksnys buvo lemiamas ir nepatikslintų VŽI sergamumo struktūroje. Didžiausias sergamumo rodiklis registruotas 0–3 m. vaikų grupėje ir siekė net 3215,4 atv. 100 tūkst. gyventojų – tai buvo aukščiausias rodiklis tarp visų amžiaus grupių.

4–6 m. vaikų grupėje sergamumo norovirusine infekcija rodiklis sumažėjo iki 2087,0 atv. 100 tūkst. gyventojų, o 7–9 m. grupėje – iki 1590,5 atv. 100 tūkst. gyventojų. Nuo 10–14 m. amžiaus grupės matomas ryškus sergamumo mažėjimas: rodiklis sudarė 937,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. 15–17 m. grupėje registruota 723,6, o 18–24 m. grupėje – 446,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Suaugusiųjų grupėse sergamumas buvo gerokai mažesnis: 25–64 m. amžiaus grupėje registruotas 182,3 atv. 100 tūkst. gyventojų, o vyresnių nei 65 m. asmenų grupėje – 36,3 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis (10 lentelė).

VŽI SERGAMUMAS PAGAL LYTĮ 2025 M.

2025 m. Lietuvoje nustatyti VŽI sergamumo skirtumai tarp vyrų ir moterų reikšmingai nesiskyrė, tačiau vyrų sergamumo rodikliai daugumoje patikslintų VŽI grupių buvo šiek tiek didesni nei moterų. Iš viso užregistruoti 8 345 sergantys vyrai (608,0 atv. 100 tūkst. gyventojų) ir 8 420 moterų (554,7 atv. 100 tūkst. gyventojų).

Rotavirusinės infekcijos atvejų vyrams registruoti 973, moterims – 978, tačiau vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis ir siekė 70,8 atv. 100 tūkst. gyventojų, o moterų – 64,5 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Norovirusinės infekcijos atvejų vyrams registruota 943, moterims – 860. Sergamumo rodiklis vyrų grupėje siekė 68,6 atv. 100 tūkst. gyventojų ir buvo didesnis nei moterų grupėje, kurioje registruotas 56,7 atv. 100 tūkst. gyventojų rodiklis.

Kitų patikslintų VŽI grupėje vyrams registruoti 524 atvejai, moterims – 520. Sergamumo rodikliai taip pat buvo šiek tiek didesni vyrų grupėje – atitinkamai 38,1 ir 34,3 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Nepatikslintų VŽI grupėje vyrams nustatyti 5 905, moterims – 6 062 atvejai, tačiau vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis ir siekė 429,9 atv. 100 tūkst. gyventojų, o moterų – 399,6 atv. 100 tūkst. gyventojų.

11 lentelė. VŽI sergamumas pagal lytį 2025 m. (n = 16 765)

Ligų grupės	Iš viso	Vyrai		Moterys	
		Atv. sk.	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Atv. sk.	Rodiklis 100 tūkst. gyv.
Rotavirusinis enteritas	1951	973	70,8	978	64,5
Norovirusinė infekcija	1803	943	68,6	860	56,7
Kitos patikslintos VŽI	1044	524	38,1	520	34,3
Nepatikslintos VŽI	11967	5905	429,9	6062	399,6
Iš viso VŽI	16 765	8345	608,0	8420	554,7

VŽI SIRGUSIŲJŲ HOSPITALIZAVIMO APIMTYS

2019–2025 m. duomenys rodo ryškius VŽI hospitalizacijos pokyčius Lietuvoje – pastebėtas nuoseklus hospitalizuojamų pacientų dalies mažėjimas, ypač po 2023 m.

2019 m. dėl VŽI hospitalizuoti 8 192 asmenys, arba 77,4 proc. visų registruotų atvejų. Tai buvo vienas didžiausių hospitalizacijos rodiklių per analizuojamą laikotarpį.

2020–2021 m., COVID-19 pandemijos laikotarpiu, bendras VŽI atvejų skaičius daug sumažėjo. 2020 m. registruoti 2 567 atvejai, iš jų hospitalizuoti 1 855 asmenys (72,3 proc.), o 2021 m. – 2 873 atvejai ir 2 160 hospitalizuotų pacientų (75,2 proc.). Nepaisant mažesnio bendro sergamumo, hospitalizacijos dalis išliko labai aukšta.

2022–2023 m. sergamumas pradėjo didėti. 2022 m. hospitalizuota 66,7 proc. visų VŽI atvejų, o 2023 m. hospitalizuojamų pacientų dalis padidėjo iki 71,6 proc.

Ryškiausias pokytis įvyko 2024–2025 m. laikotarpiu. 2024 m. registruoti 15 507 VŽI atvejai, tačiau hospitalizuota tik 27,1 proc. pacientų. 2025 m. registruoti 16 765 atvejai, iš jų hospitalizuoti 4 002 asmenys, o hospitalizacijos dalis sumažėjo iki 23,8 proc. Tai buvo mažiausias hospitalizacijos rodiklis per visą nagrinėjamą laikotarpį.

Rotavirusinės infekcijos atvejais hospitalizacijos rodikliai visą laikotarpį išliko aukšti, nors nuo 2024 m. fiksuotas ryškus mažėjimas. 2019 m. hospitalizuota net 92,8 proc. visų rotavirusinės infekcijos pacientų, 2020–2023 m. rodiklis svyravo tarp 84,0 ir 87,8 proc., o 2025 m. sumažėjo iki 55,8 proc.

Norovirusinės infekcijos atvejais hospitalizacijos mastas buvo panašus. 2019–2023 m. hospitalizuota 85,1–94,0 proc. pacientų, tačiau 2024–2025 m. šis rodiklis sumažėjo atitinkamai iki 60,2 ir 58,4 proc.

Kitų patikslintų VŽI grupėje hospitalizacijos rodikliai iki 2023 m. taip pat buvo labai aukšti ir dažniausiai viršijo 80 proc. 2025 m. hospitalizuota 37,6 proc. pacientų – gerokai mažiau nei ankstesniais metais.

Didžiausias hospitalizacijos sumažėjimas nustatytas nepatikslintų VŽI grupėje. 2019 m. hospitalizuota 66,7 proc. pacientų, tačiau 2025 m. – tik 12,2 proc. Tai rodo itin ryškų hospitalizacijos praktikos pokytį arba pasikeitusią lengvesnių infekcijų registravimo praktiką (12 lentelė).

12 lentelė VŽI sirgusiųjų hospitalizavimo apimtys 2019–2025 m.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Visi VŽI atvejai	10590	2567	2873	5379	4771	15507	16765
Hospitalizuotų asmenų skaičius	8192	1855	2160	3588	3415	4209	4002
Hospitalizuotų asmenų proc.	77,4	72,3	75,2	66,7	71,6	27,1	23,9
Rotavirusinės infekcijos atvejai	2912	263	415	1569	1353	1747	1951
Hospitalizuotų asmenų skaičius	2702	231	359	1360	1137	1030	1090
Hospitalizuotų asmenų proc.	92,8	87,8	86,5	86,7	84,0	59,0	55,9
Norovirusinės infekcijos atvejai	1240	341	1019	857	974	1204	1803
Hospitalizuotų asmenų skaičius	1125	316	958	729	850	725	1053
Hospitalizuotų asmenų proc.	90,7	92,7	94	85,1	87,3	60,2	58,4
Kitų patikslintų VŽI atvejai	306	150	123	500	307	924	1044
Hospitalizuotų asmenų skaičius	273	131	98	430	272	398	393
Hospitalizuotų asmenų proc.	89,2	87,3	79,7	86	88,6	43,1	37,6
Nepatikslintų VŽI atvejai	6132	1823	1316	2453	2137	11632	11967
Hospitalizuotų asmenų skaičius	4092	1177	745	1069	1202	2056	1466
Hospitalizuotų asmenų proc.	66,7	64,6	56,6	43,6	56,2	17,7	12,2

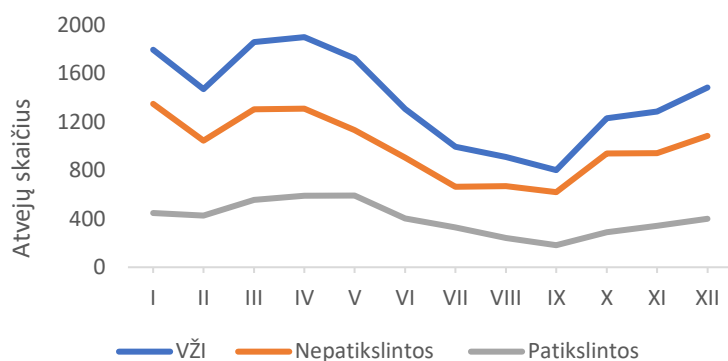
VŽI SERGAMUMAS PAGAL MĖNESIUS 2025 M.

2025 m. VŽI sergamumas pasižymėjo ryškiu sezoniškumu. Daugiausia VŽI atvejų registruota šaltuoju metų laikotarpiu ir pavasarį. Didžiausias susirgimų skaičius nustatytas balandžio mėnesį – 1 900 atvejų, kovą – 1 858 atvejai ir sausį – 1 797 atvejai. Mažiausiai atvejų registruota rugsėjo mėnesį (802 atvejai).

Visus metus vyravo nepatikslintos VŽI – jos sudarė didžiąją dalį visų atvejų. Daugiausia nepatikslintų VŽI atvejų registruota sausio–balandžio mėnesiais, ypač sausį (1 349 atvejai), kovą (1 303 atvejai) ir balandį (1 310 atvejų). Vasaros laikotarpiu sergamumas sumažėjo: liepą registruoti 665, o rugpjūtį – 669

nepatikslintų VŽI atvejai. Rudenį ir žiemos pradžioje sergamumas vėl padidėjimo – gruodžio mėnesį registruoti 1 085 nepatikslintų VŽI atvejai.

Patikslintų VŽI dinamika buvo panaši. Daugiausia patikslintų VŽI atvejų registruota pavasarį: balandžio mėnesį nustatyta 590 atvejų, gegužę – 592 atvejai, kovą – 555 atvejai. Mažiausias patikslintų VŽI skaičius registruotas rugsėjo mėnesį – 182 atvejai. Vasarą taip pat fiksuotas sumažėjimas, ypač rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais, tačiau metų pabaigoje sergamumas vėl pradėjo augti (24 pav.).

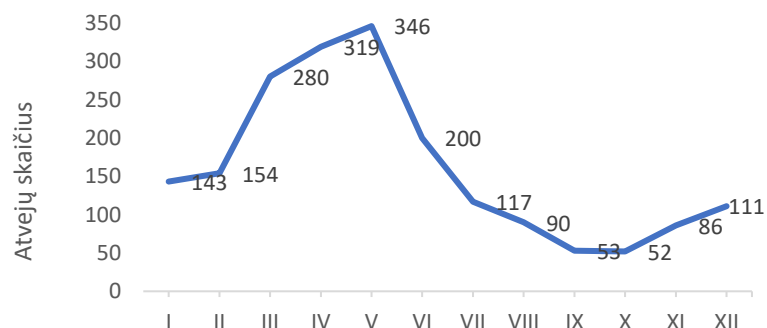

24 pav. VŽI atvejų pasiskirstymas pagal mėnesius 2025 m.

2025 m. rotavirusinės infekcijos sezoniškumo analizė rodo aiškų sergamumo padidėjimą pavasario mėnesiais ir sumažėjimą antroje metų pusėje. Didžiausias rotavirusinės infekcijos atvejų skaičius registruotas gegužės mėn. – 346 atvejai. Aukštas sergamumas taip pat nustatytas balandžio mėn. (319 atvejų) ir kovo mėn. (280 atvejų).

Nuo birželio mėn. fiksuotas nuoseklus sergamumo mažėjimas. Birželį registruota 200, liepą – 117, rugpjūtį – 90 atvejų. Mažiausias sergamumas nustatytas rugsėjo–spalio mėn., kai registruoti atitinkamai 53 ir 52 atvejai.

Metų pabaigoje sergamumas vėl pradėjo didėti – lapkričio mėn. registruoti 86, o gruodžio mėn. – 111 rotavirusinės infekcijos atvejų (25 pav.).

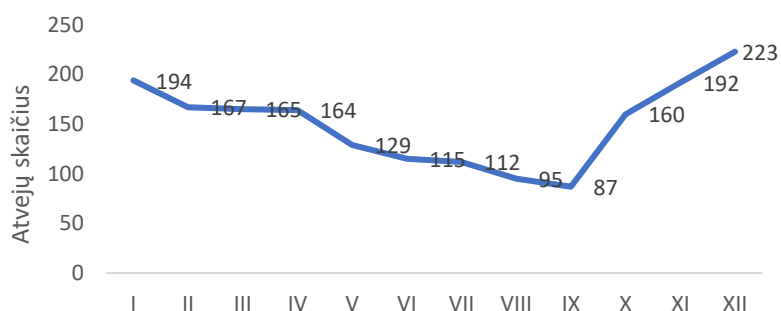

25 pav. Rotavirusinės infekcijos sergamumas pagal mėnesius 2025 m. (n = 1 951)

2025 m. norovirusinės infekcijos sezoniškumo analizė rodo kiek kitokį pasiskirstymą nei rotavirusinės infekcijos. Didžiausias sergamumas registruotas šaltuoju metų laikotarpiu ir metų pabaigoje. Daugiausia norovirusinės infekcijos atvejų nustatyta gruodžio mėn. – 223 atvejai. Didelis atvejų skaičius taip pat registruotas sausio mėn. (194 atvejai) ir lapkričio mėn. (192 atvejai).

Pavasario mėnesiais sergamumas išliko gana stabilus – vasario–balandžio mėn. registruota nuo 164 iki 167 atvejų per mėnesį. Nuo gegužės mėn. sergamumas laipsniškai mažėjo: gegužę registruoti 129 atvejai, birželį – 115, liepą – 112 atvejų.

Mažiausias sergamumas nustatytas vasaros pabaigoje ir ankstyvą rudenį. Rugpjūčio mėn. registruoti 95 atvejai, o mažiausias metų rodiklis fiksuotas rugsėjį – 87 atvejai. Spalio mėn. sergamumas vėl pradėjo didėti ir pasiekė 160 atvejų (26 pav.).

26 pav. Norovirusinės infekcijos sergamumas pagal mėnesius 2025 m. (n = 1 803)

IŠVADOS

1. 2009–2025 m. ŽIL sergamumo dinamika Lietuvoje buvo netolygi. Ikipandeminiu laikotarpiu pastebimas gana stabilus arba didėjantis sergamumas, pandemijos metais – ryškus sumažėjimas, o 2024–2025 m. registruotas staigus jo išaugimas. Pagrindinė šio padidėjimo priežastis – nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitusi duomenų gavimo iš ASPĮ tvarka ir efektyvesnė atvejų registracija.
2. 2025 m. užfiksuotas BŽI ir VŽI sergamumo augimas. Bendras ŽIL sergamumo rodiklis pasiekė 1 692,3 atv. 100 tūkst. gyventojų.
3. 2025 m. ŽIL sergamumo struktūroje dominavo nepatikslintos BŽI (61,2 proc.) ir nepatikslintos VŽI (24,5 proc.). Iš patikslintų infekcijų dažniausiai registruotos rotavirusinė (4,0 proc.), norovirusinė infekcija (3,7 proc.) ir kampilobakteriozė (2,2 proc.).
4. 2025 m. tarp BŽI labiausiai padidėjo sergamumas kampilobakterioze (76,3 proc.), salmonelioze (24,8 proc.), ešerichioze (20,0 proc.), kitomis patikslintomis BŽI (4,7 proc.) ir nepatikslintomis BŽI (13,0 proc.), o sergamumas šigelioze sumažėjo 57,5 proc., jersinioze – 16,7 proc. ir BMTI – 37,0 proc. Tais pačiais metais bendras VŽI sergamumas padidėjo 8,1 proc.: rotavirusinės infekcijos sergamumas išaugo 11,8 proc., norovirusinės – 49,6 proc., kitų patikslintų VŽI – 12,8 proc., o nepatikslintų VŽI – 2,9 proc.
5. 2025 m. dėl ŽIL hospitalizuoti 6 782 asmenys – tai sudarė 13,9 proc. visų registruotų atvejų ir buvo 1,1 proc. punkto mažiau nei 2024 m. Didžiausi hospitalizacijos rodikliai nustatyti tarp asmenų, sirgusių salmonelioze (69,8 proc.), kampilobakterioze (60,3 proc.), šigelioze (60,0 proc.), norovirusine infekcija (58,4 proc.) ir rotavirusine infekcija (55,9 proc.). Mažiausia hospitalizuotų pacientų dalis registruota tarp sirgusiųjų nepatikslintomis BŽI – 5,2 proc.
6. Daugumoje analizuotų metų dominavo BŽI, išskyrus 2022 m., kai registruota daugiau VŽI atvejų. 2025 m. BŽI sudarė 65,7 proc. visų ŽIL atvejų.
7. Didžiausias sergamumas tiek BŽI, tiek VŽI registruotas vaikų amžiaus grupėse, ypač tarp 0–3 m. ir 4–6 m. vaikų. Didėjant amžiui sergamumo rodikliai nuosekliai mažėjo. Tai gali būti susiję su nevisiškai susiformavusia imunine sistema, artimu kontaktu vaikų kolektyvuose bei nepakankamais higienos įgūdžiais. Suaugusiųjų ir vyresnio amžiaus asmenų populiacijoje daugumos infekcijų rodikliai buvo daug mažesni.
8. 2025 m. bendras moterų sergamumo ŽIL rodiklis buvo didesnis nei vyrų. Vyrams dažniau nustatyta kampilobakteriozė, salmoneliozė ir dauguma VŽI, ypač rotavirusinė bei norovirusinė infekcijos, o moterys šiek tiek dažniau sirgo nepatikslintomis BŽI ir ešerichioze. Nepaisant šių skirtumų, absoliutus registruotų atvejų skaičius tarp lyčių išliko panašus.
9. 2025 m. BŽI ir VŽI epidemiologinė situacija tarp apskričių buvo netolygi. Didžiausi BŽI sergamumo rodikliai registruoti Vilniaus ir Klaipėdos apskrityse, o VŽI – Klaipėdos ir Telšių apskrityse. Daugelyje regionų dominavo nepatikslintos infekcijos, o tai gali rodyti netolygų laboratorinės diagnostikos prieinamumą bei skirtingą jos intensyvumą apskrityse.
10. Sergamumas BŽI dažniausiai didėjo šiltuoju metų laikotarpiu, ypač vasaros pabaigoje ir rudens pradžioje. Ryškiausias sezoniskumas nustatytas salmoneliozės ir kampilobakteriozės sergamumui. Didžiausias sergamumas VŽI registruotas šaltuoju metų laikotarpiu ir pavasarį: rotavirusinė infekcija dažniausiai registruota kovo–gegužės mėnesiais, o norovirusinė – vėlyvą rudenį ir žiemą.

11. 2025 m. svarbiausias salmoneliozės ir kampilobakteriozės rizikos veiksnys buvo maistas, ypač vištiena ir jos produktai. Salmoneliozės atveju reikšmingą dalį sudarė kiaušiniai bei jų produktai. Didelė nežinomų užsikrėtimo veiksnių dalis rodo, kad daugelio infekcijų tikslios užsikrėtimo aplinkybės liko nenustatytos. Dalis atvejų buvo siejama su aplinkos higienos trūkumais.
-

Informacijos šaltinis:

<https://nvsc.lrv.lt/lt/uzkreciamuju-ligu-valdymas/sergamumo-apzvalgos/>

<https://nvsc.lrv.lt/lt/uzkreciamuju-ligu-valdymas/statistika-apie-uzkreciamasias-ligas/>